

KAREL ČAPEK: JAK VZNIKÁ ZAHRADNÍK

Proti všemu zdání zahradník se nerodí ze semene, výhonku, cibule, hlízy ani štupru, nýbrž vzniká zkušeností, okolím a přírodními podmínkami. Dokud jsem byl malý, měl jsem k otecké zahradě poměr vzpurný, ba i škodolibý, protože jsem měl zakázáno šlapat po záhonech a trhat nezralé ovoce. Podobně Adam měl v Zahradě Ráje zapovězeno šlapat po rabátkách a trhat ovoce Stromu Poznání, protože nebylo ještě zralé; jenže Adam – stejně jako my děti – si natrhal nezralého ovoce a následkem toho byl z ráje vyhnán; od té doby je a vždy bude ovoce Stromu Poznání nezralé.

Pokud je člověk v květu mladosti, myslí si, že květ je to, co se nosí v knoflíkové dírcce nebo podává děvčeti; nemá jaksi to pravé pochopení pro to, že květ je něco, co přezimuje, co se okopává a mrví a zalévá a přesazuje a řízkuje a ořezává a přivazuje a zbavuje plevele a plodnic a suchých lístků a mšic a padlí; místo aby přerýval záhonky, běhá za děvčaty, ukájí svou ctižádost, požívá plodů života, kterých sám nevypěstil, a vůbec chová se celkem destruktivně. Je potřeba jisté zralosti, řekl bych, jistého věku paternity, aby se člověk mohl stát zahradníkem amatérem. Mimoto je třeba, aby měl svou zahrádku. Obyčejně si ji nechá udělat od zahradníka z povolání a myslí si, že se na ni bude chodit po své práci dívat a radovat se z květin a naslouchat šveholení ptáčků.

Jednoho dne se mu stane, že sám vlastní rukou zasadí jednu kytičku; mně se to stalo s netřeskem. Přitom mu nějakou záděrou či jak vnikne do těla trochu půdy a způsobí jakousi otravu nebo zánět; zkrátka z člověka se stane zanícený zahradník. Jen drápek uvíz, a chycen je celý ptáček. Jindy vzniká zahradník nákazou od sousedů; vidí třeba, jak sousedovi kvete smolníčka, a řekne si: Zatrápeně, proč by taky nekvetla mně? A to by tak hrálo, abych ji neměl ještě lepší! – Od těchto začátků zapadá zahradník hloub a hloub do této nově probuzené vášně, živené dalšími úspěchy a vybičované dalšími neúspěchy; propuká v něm chtíč sběratelský, který jej pohání, aby vypěstoval všecko podle abecedy od Acaeny po Zauschnerii; později se v něm vyvíjí náruživost specialistická, která z člověka do té doby přičetného učiní růžaře, jirfináře nebo jiný druh exaltovaného maniaka.

Opět jiní propadnou vášni umělecké a ustavičně přerovnávají, mění a přestavují svou zahrádku, komponují barvy, přeskupují trsy a vyměňují, co jim kde stojí a roste, štvání tak řečenou tvůrčí nespokojeností. Ať si nikdo nemyslí, že pravé zahradničení je bukolická a meditativní činnost. Je to neúkojná vášeň, jako všecko, do čeho se pustí důkladný člověk.

Ještě vám povím, jak poznáte pravého zahradníka. “Musíte se přijít ke mně podívat,” praví, “já vám musím ukázat svou zahrádku.” Když tedy přijdete, abyste mu udělali radost, najdete, jak někde mezi perenami vyčnívá jeho zadní část. “Hned přijdu,” povídá přes rameno, “jen co to tadyhle vysadím.” “Jen se nevyrušujte,” řeknete mu přívětivě. Po nějaké době to už nejspíš vysadil; zkrátka vstane, zamaže vám ruku a záře pohostinností praví: “Tak se pojdte podívat; je to sic malá zahrádka, ale – okamžik,” povídá a sehne se nad rabátko, aby tam vyplel několik traviček. “Tak pojdte. Já vám ukážu Dianthus Musalae, to budete koukat. Hergot, tady jsem to zapomněl zkyprít,” praví a začne se rýpat v půdě. Po čtvrt hodině se opět vztyčí. “Aha,” řekne, “já jsem vám chtěl ukázat ten zvonek, Campanula Wilsonae. To je vám ten nejhezčí zvonek, jaký – Počkejte, tady musím přivázat to Delphinium.” Když to přivázel, vzpomene si: “Bodejt’, vy se teda chcete podívat na to Erodium. Okamžik,” bručí, “jen co tadyhle přendám ten Aster; on tu má málo místa.” Načež odejdete po špičkách, nechávaje mezi perenami vyčnívat jeho zadní část.

A když jej zase potkáte, řekne vám: “Musíte se přijít ke mně podívat; mně vám kvete jedna růže pernetka, to jste ještě neviděl. Tak přijdete? Ale jistě!”

Nu dobře: pojdme se k němu podívat, jak rok plyne.

Čapek, Karel. Zahradníkův rok. Měl jsem psa a kočku. Kalendář. Praha : Československý spisovatel, 1983, s. 12 – 14.